

2014-2015 MOKSLO METŲ II KETVIRČIO NAMŲ DARBAI
MOKYKLOS „FIZIKOS OLIMPAS“ I KURSO MOKSLEIVIAMS

- Šaulys bando pataikyti į spindulio R diską, kuris juda tarp sienelių pastovaus modulio greičiu. Greitis toks didelis, jog nusišauti tiesiogiai į diską neįmanoma. Raskite tikimybės pataikyti į diską priklausomybę nuo taikymosi taško iki kairiosios sienelės ir pavaizduokite ją grafiškai. Šaunama aukštyje R nuo grindų statmenai disko judėjimui. Išnagrinėkite du atvejus: $L > 4R$ ir $4R > L > 2R$, kur L – atstumas tarp sienelių. (Pav. 1)
- Garlaivis greičiu $v = 5.0 \text{ m/s}$ (vandens atžvilgiu) plaukia upėje statmenai srovei. Upės tėkmės greitis $u = 1.5 \text{ m/s}$. Garlaivio kaminu vertikaliai aukštyn ropoja musė greičiu $c = 3.0 \text{ mm/s}$. Koks musės greitis kranto atžvilgiu?
- Cilindro (spindulys R) viduje juda mažas rutuliukas. Mažiausias atstumas nuo rutuliuko iki cilindro ašies h . Kokią dalį laiko rutuliukas patenka į spindulio r ($r < R$) sritį? (Pav. 2)
- Tūlo katino paspirtas elektronas, judėdamas greičiu $v = c/2$ (c – šviesos greitis vakuume), sutinka kitą elektroną, judantį tokiu pat greičiu. Koku greičiu kinta atstumas tarp jų? Palyginkite, kaip skirsis rezultatas nuo to, ką gautumėte pagal klasikinį greičių sudėties dėsnį.
- Kūno greičio priklausomybės nuo laiko grafikas yra pusės elipsės lanko formos. Didžiausias greitis v_0 . Raskite kūno nueitą kelią ir poslinkį. (Pav. 3)
- Nuo kalno viršūnės kampu $\varphi = 20^\circ$ su horizontu metamas akmuo pradiniu greičiu $v_0 = 10 \text{ m/s}$. Kalno šlaitas su horizontu sudaro $\alpha = 15^\circ$ kampą. Kaip toli nuo viršūnės nukris akmuo?
- Iš prakiurusios guminės žarnos $\alpha = 30^\circ$ kampu su horizontu veržiasi vandens čiurkšlė. Pradinis vandens greitis $v = 15 \text{ m/s}$, skylės skersmuo $d = 5 \text{ mm}$. Raskite ore esančio vandens masę. Į oro pasipriešinimą neatsižvelkite.
- Viršgarsinis lėktuvas skrenda lygiagrečiai žemės paviršiui. Du mikrofonai, esantys vienas virš kito, o aukščių skirtumas l , užfiksuoja garsą, sklindantį nuo lėktuvo. Antrasis mikrofonas garsą užfiksuoja laiku Δt vėliau nei pirmasis. Garso greitis ore c . Koks lėktuvo greitis? Laikykite, kad lėktuvas praskrenda virš mikrofonų.
- Duota koordinatės priklausomybė nuo laiko (Pav. 4). Nubraižykite greičio priklausomybę nuo laiko.
- Ant žemės guli sprogmuo, kurio pussferės (spindulys R) formos apvalkalo masė M . Jam sprogu susidaro labai smulkios ($m \ll M$), vienodos masės skeveldros. Visų skeveldrų pradiniai greičiai v . Raskite nukritusių skeveldrų pasiskirstymą ant žemės ir pavaizduokite grafiškai. Oro pasipriešinimo nepaisykite.
- Rutulio formos Pagrandukas buvo taške A , kai prasidėjo liūtis. Lašų vertikalus kritimo greitis V , o horizontalaus greičio kryptis parodyta Pav. 5 (vaizdas iš viršaus). Koku greičiu patartina riedėti Pagrandukui tiese AB , kad jis kuo mažiau sušlaptų?
- Sferiniame inde šokinėja rutuliukas, į indą atsimušdamas dviejuose taškuose (Pav. 6). Judėjimo viena trajektorija laikas visada T_1 , o kita T_2 (T_2 nelygus T_1). Nustatykite indo kreivumo spindulį.
- Mažas rutuliukas įskrieja į vamzdį, kuris su horizontu sudaro kampą α . Įvertinkite rutuliuko buvimo vamzdyje laiką, jei visi smūgiai tamprūs. Vamzdžio ilgis l . (Pav. 7)
- Skrudželytė greičiu $v = 1 \text{ cm/s}$ ropoja kubu, kurio kraštinė $a = 10 \text{ cm}$. Koks trumpiausias laikas, per kurį ji galėtų nuo vienos viršūnės nueiti iki kitos, pirmajai viršūnei tolimiausios?
- Ilgio $L = 3 \text{ m}$ kopėčios atremtos į sieną ir sudaro su grindimis kampą $\alpha = 60^\circ$. Apatinis galas slysta greičiu $v_A = 0.2 \text{ m/s}$. Koku greičiu juda viršutinis kopėčių galas sienos ir apatinio galo atžvilgiu?

16. Koreguojant raketos, skriejančios 9 km/s greičiu, trajektoriją, įjungiamas variklis, kuris veikia 5 s . Jis reaktyvųjų dujų srautą išmeta 3 km/s greičiu. Raketės greitis tolygiai padidėja iki 9.5 km/s . Kokio ilgio dujų „uodega“ susidaro praėjus 15 s nuo variklio įjungimo?

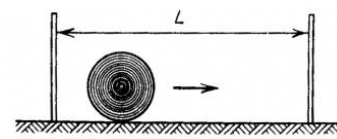
17. Nuožulnioji plokštuma sudaro 45° kampą su horizontu (Pav. 8). Jai lygiagrečiai metamas rutuliukas (pradinis greitis v) 45° kampu su horizontale. Koku atstumu nuo pradinio taško rutuliukas nusileis nuo plokštumos? Trinties nepaisykite.

18. Pavargęs piliėtis bando pereiti gatvę, kurios plotis $d = 8 \text{ m}$. Jo ėjimo trajektorija $y(x) = \sin(0.5\pi x)$ (x ašis statmena šaligatviui), greičio modulis $v(x) = 0.5 \sqrt{1 + \frac{\pi^2}{4} \cos^2(0.5\pi x)}$. Kiek

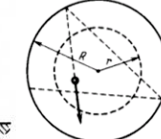
laiko užtruks piliėčiui pereiti gatvę?

19. Duotos taško koordinatės priklausomybės nuo laiko: $x(t) = t \sin(t)$ ir $y(t) = 1 - \cos(t)$ (t – laikas sekundėmis, x ir y – metrais). Raskite greičio $\vec{v}$, pagreičio $\vec{a}$, tangentinio pagreičio $\vec{a}_\tau$, normalinio pagreičio $\vec{a}_n$ ir jų modulių priklausomybes nuo laiko.

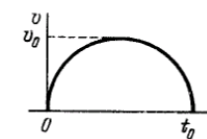
20. Vertikaliai žemyn greičiu v krentanti stalo teniso kamuoliuką olimpietis smūgiuoja rakete taip, kad iškart po smūgio kamuoliukas juda horizontaliai. Raketės greitis prieš smūgį u nukreiptas horizontaliai. Koku kampu φ su vertikale buvo laikoma raketė ir koks kamuoliuko greitis v' po smūgio? Smūgį laikykite tampriu.

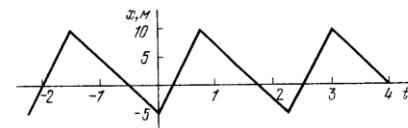
Pav. 1

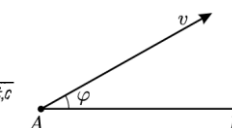
Pav. 2

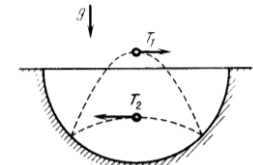
Pav. 3

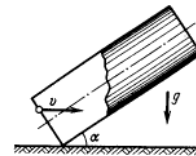
Pav. 4

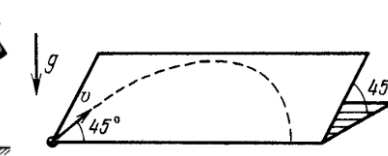
Pav. 5

Pav. 6

Pav. 7

Pav. 8

1–10 užduočių sprendimus iki 2014 11 30,
11–20 užduočių sprendimus iki 2014 12 20
išsiųskite adresu:

„Fizikos olimpas“, Saulėtekio al. 9,
III rūmai, 200 kab., LT-10222 Vilnius

Ant voko/sąsiuvinio papildomai užrašykite „Emiliui Pileckii“.

Nepamirškite užrašyti savo vardo ir pavardės!

Šiame ketvirtyje skiriami neprivalomi individualūs mechanikos namų darbai. Kad juos gauti, į emilis.pileckis@ff.stud.vu.lt parašykite savo vardą, pavardę ir kursą.